

Archeologisch vooronderzoek Wingene – Verrekijker

Annick Van Staey, Lies Dierckx en Jordi Bruggeman

Bornem
2013

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 140

Aard onderzoek: Prospectie
Vergunningsnummer: 2013/044
Naam aanvrager: Annick Van Staey
Naam site: Wingene – Verrekijker

Opdrachtgever: Gemeente Wingene, Oude Bruggestraat 13, B-8750 WINGENE
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM
Terreinwerk: Annick Van Staey, Lies Dierckx, Jordi Bruggeman, Marjolein Van Celst en Bénédicte Cleda
Administratief toezicht: Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Sam De Decker, Jacob Van Maerlantgebouw, Koning Albert I-Laan 1.2 Bus 92, 8200 BRUGGE (SINT-MICHIELS)

Rapportage: All-Archeo bvba
Determinaties: lic. Annick Van Staey

All-Archeo bvba
Barelveldweg 4
B-2880 Bornem

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2013/12.807/19

© All-Archeo bvba, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRATIEVE FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht.....	10
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	13
4.1 Landschappelijke context.....	13
4.1.1 Topografie.....	13
4.1.2 Hydrografie.....	13
4.1.3 Bodem.....	14
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	16
4.2.1 Historische gegevens.....	16
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	17
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	19
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	19
5.2 Bespreking sporen.....	21
5.3 Afbakende sites.....	27
6 WAARDERING.....	29
7 ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN.....	31
8 AANBEVELINGEN.....	33
8.1 Adviezen.....	33
9 BIBLIOGRAFIE.....	35
9.1 Publicaties.....	35
9.2 Websites.....	35
10 BIJLAGEN.....	37
10.1 Lijst van afkortingen.....	37
10.2 Glossarium.....	37
10.3 Archeologische periodes.....	37
10.4 Harrismatrix.....	38
10.5 Sporenlijst.....	39
10.6 Vondstenlijst.....	40
10.7 Plannen en tekeningen.....	40
10.8 CD-rom.....	40

1 Inleiding

Op het terrein zal door de gemeente Wingene een bedrijventerrein gerealiseerd worden, meer bepaald een uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein dat zich ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt. Naar aanleiding van deze plannen werd voorafgaand een prospectie met ingreep in de bodem geadviseerd door het Agentschap Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein.

Deze opdracht werd op 28 december 2012 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk werd uitgevoerd van 11 tot en met 21 maart 2013, onder leiding van Annick Van Staey en met medewerking van Lies Dierckx, Jordi Bruggeman, Marjolein Van Celst en Bénédicte Cleda. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij Agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	Gemeente Wingene
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Annick Van Staey
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan de gemeente Wingene
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Wordt overgedragen aan de gemeente Wingene
<i>Projectcode</i>	2013/044
<i>Vindplaatsnaam</i>	Wingene – Verrekijker
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	Zie 3.1 Afbakening studiegebied
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Wingene, afdeling Wingene 1, sectie F, perceel 1190 L2
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	11 tot 21 maart 2013
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Wingene – Verrekijker (uitbreiding bedrijventerrein)
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Zie 4.2.2 Archeologische voorkennis
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	Zie 3.3 Onderzoeksopdracht
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Zie 3.2 Aard bedreiging
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviezen door personen die buiten het project stonden</i>	Niet van toepassing

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie West-Vlaanderen, gemeente Wingene (Fig. 1), perceel 1190 L2 (kadaster afdeling 1, sectie F). Het projectgebied is circa 6,9 ha groot. Het projectgebied is volgens het gewestplan gelegen in agrarische gebieden (0900). Het projectgebied is een uitbreiding van een bedrijventerrein dat volgens het gewestplan is gelegen in een gebied voor ambachtelijke bedrijven en kmo's (1100).

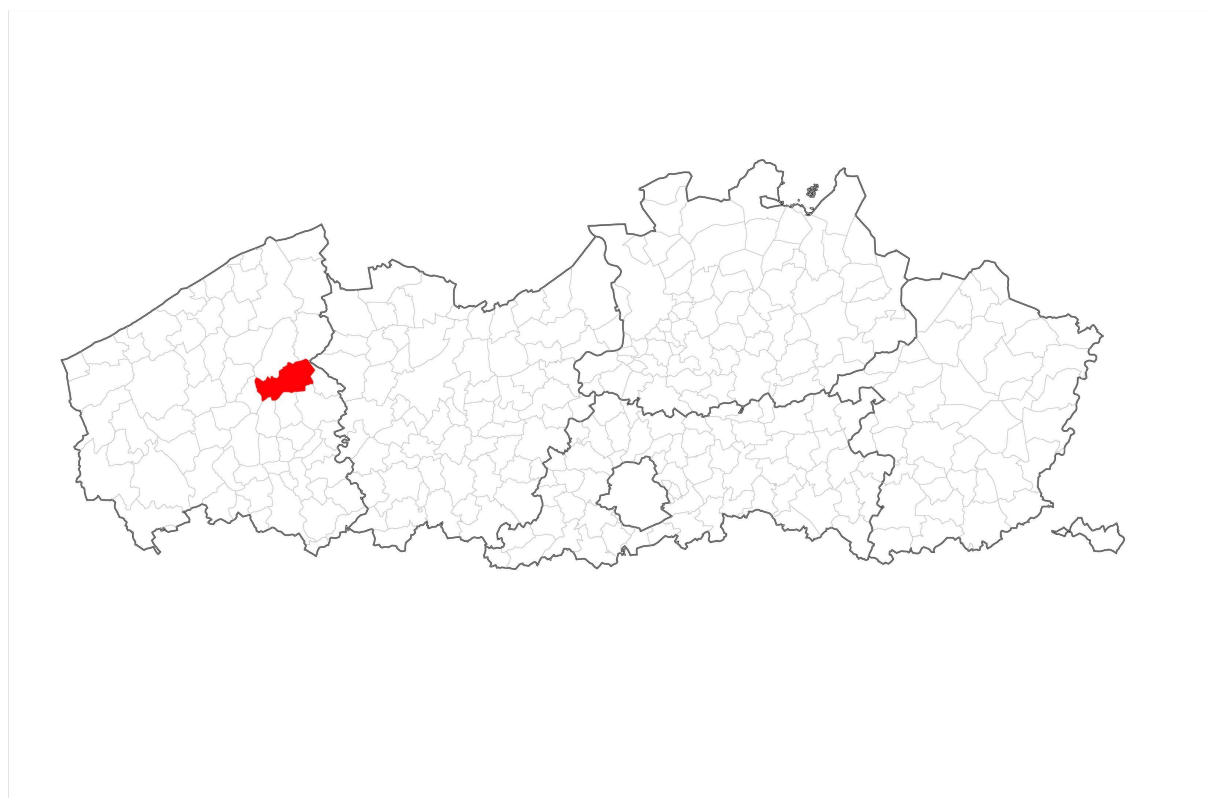

Fig. 1: Situeringplan Wingene

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: West-Vlaanderen
 - Locatie: Wingene
 - Plaats: Verrekijker
 - x/y Lambert 72-coördinaten:
 - 74373, 194094
 - 74249, 194189
 - 74085, 193909
 - 74000, 194004
 - 73923, 193911
 - 74108, 193750

Fig. 2: Kleurenorthfoto met een situering van het onderzoeksgebied (rood) (maps.google.nl)

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten zuidoosten van het centrum van Wingene. Het terrein wordt in het noordoosten begrensd door de Tielsteenweg en in het noordwesten door Verrekijker. In het zuidwesten ligt de Kapellestraat.

3.2 Aard bedreiging

Op het terrein zal een bedrijventerrein gerealiseerd worden als een uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein ten noorden van het onderzoeksgebied. Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Daarom werd een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken van start kunnen gaan.

3.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.

Een aantal vragen dienden in het bijzonder beantwoord te worden:

- zijn er archeologische sporen aanwezig?
- hoe is de bewaringstoestand van de aanwezige archeologische sporen en wat is de erosiegraad van onder meer landbouw als bioactiviteit?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- hoe kunnen de sporen geïnterpreteerd worden?
- kunnen de archeologische sporen ruimtelijk begrensd worden, m.a.w. kan een archeologische zone afgebakend worden?
- wat is de zeldzaamheid van dergelijke archeologische sporen, zowel lokaal, regionaal als supraregionaal?

- hoe verhouden de sporen zich ten opzichte van hun natuurlijke omgeving?
- welke technische aspecten (leesbaarheid van de bodem, drainage) verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- welke methodologische elementen verdienen bijzondere aandacht bij een vervolgonderzoek?
- welke vraagstellingen kunnen geformuleerd worden bij een vervolgonderzoek?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen op een hoogte tussen ongeveer 21,25 en 22,50 m TAW (Fig. 3). Het terrein helt af van het zuidwesten naar het noordoosten. Op ruimer landschappelijk vlak is het terrein te situeren op de noordoostelijke uitloper van de zogenaamde Kam van Vlaanderen.¹

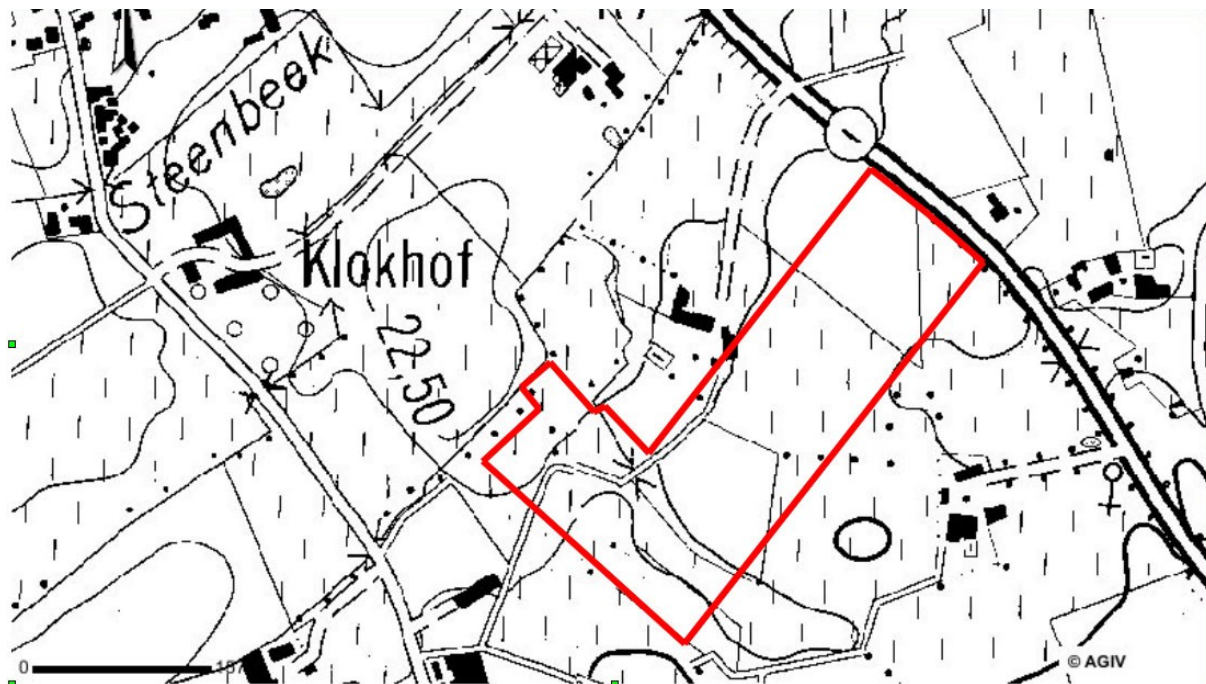

Fig. 3: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

4.1.2 Hydrografie

Het gebied is gelegen binnen de Brugse polders, in de subhydrografische zone² van de Rivierbeek. Ten noorden van het terrein loopt de Steenbeek, die verder in het noorden uitmondt in de Ringbeek (Fig. 4). De zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied grenst aan een naamloze waterloop, die naar het noorden toe uitmondt in de Steenbeek.

¹ Bourgeois et al. 1998: 97

² Subindeling van de bekkens

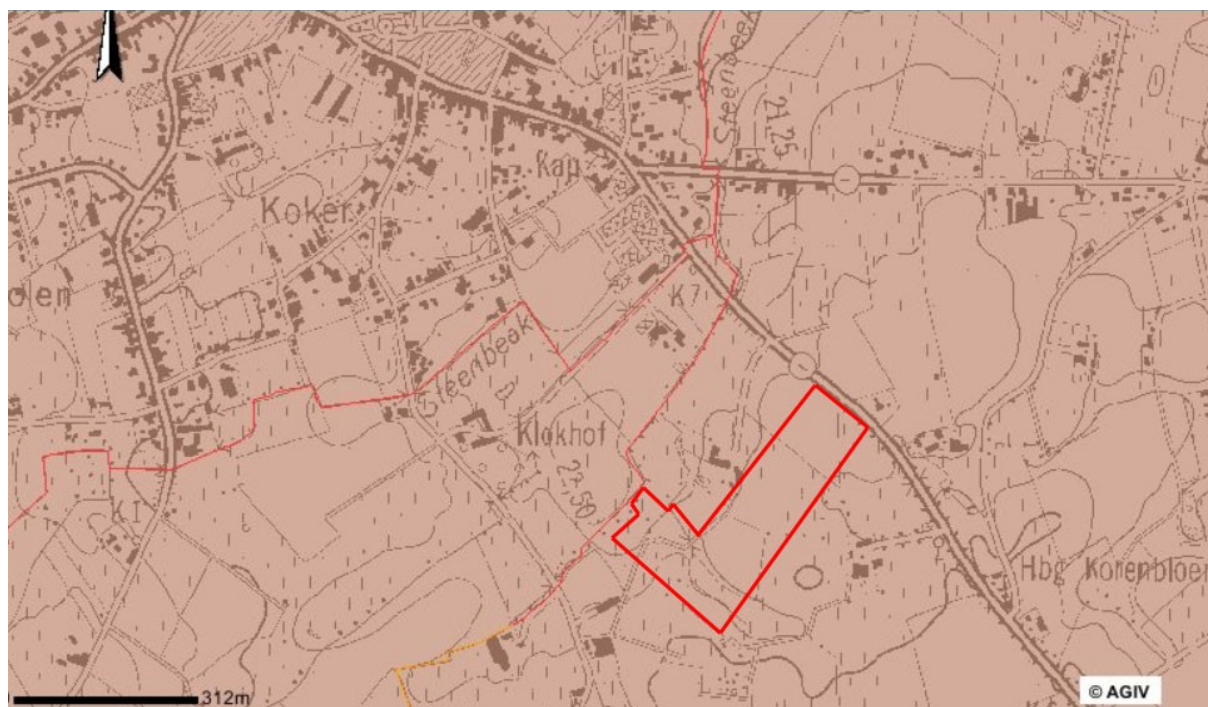

Fig. 4: Hydrografie (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha>)

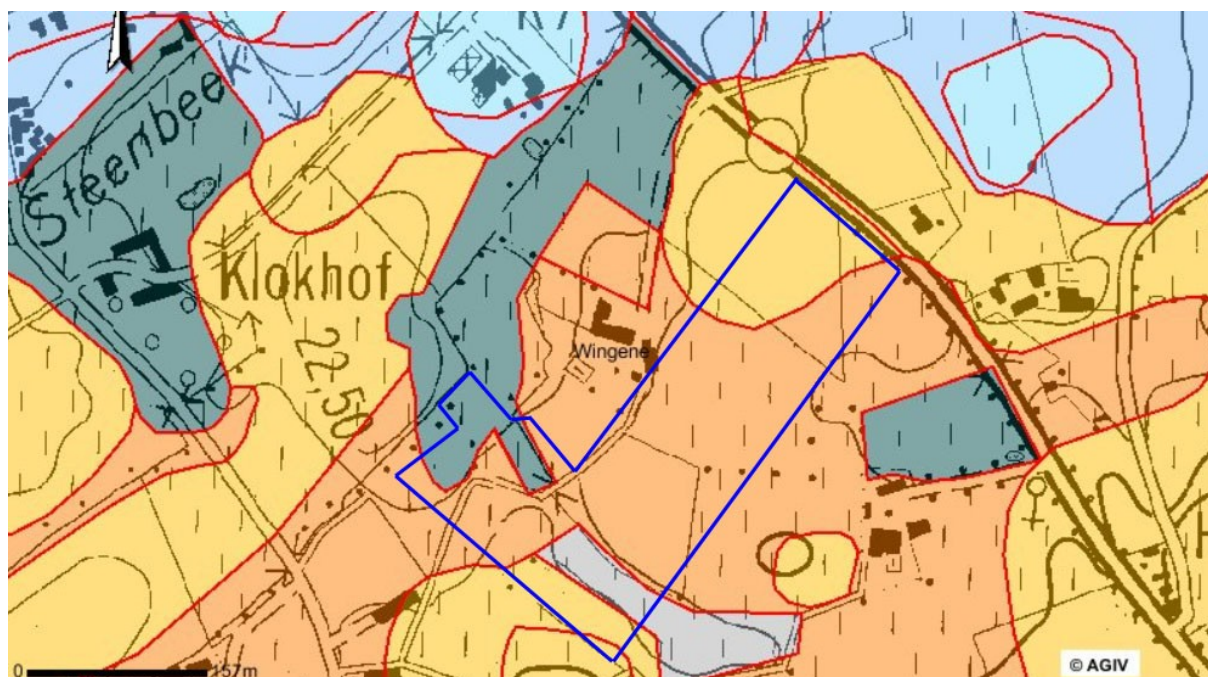

Fig. 5: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw) (<http://www.agiv.be>)

4.1.3 Bodem

Het gebied is gelegen in de Zandstreek. De geologische ondergrond bestaat uit het Lid van Egem (TtEg), gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand, kleilagen, zandsteenbanken en is glauconiet- en glimmerhoudend.³

³ <http://dov.vlaanderen.be>

In het noordoosten van het onderzoeksgebied is de bodem aangegeven als een matig natte licht zandleembodem zonder profiel of met onbepaald profiel (u-PdP). In het noordwesten bestaat de bodem uit een sterk gleyige zware kleibodem zonder profiel (Uep). Centraal in het onderzoeksgebied is een natte zandleembodem zonder profiel weergegeven (uLhp) (Fig. 5).⁴

Het gehele terrein wordt gekenmerkt door een natte tot zeer natte bodem. De bodemopbouw van het onderzoeksgebied bestaat hoofdzakelijk uit een donkergrijze, zandlemige ploeglaag of A-horizont, gelegen op de gele gevlekte, lemige tot kleiige moederbodem of C-horizont (Fig. 6, Fig. 7). Vaak worden deze lagen gescheiden door een lichtbruine tot lichtgrijze, lemige B-horizont (Fig. 8, Fig. 9). De ploeglaag is 25 tot 65 cm dik, de dikte van de B-horizont varieert van 5 tot 45 cm dikte.

Fig. 6: WP3 PR1

Fig. 7: WP4 PR2

Fig. 8: WP1 PR1

Fig. 9: WP1 PR3

In de westelijke hoek van het terrein wordt de bodemopbouw van het zuidelijke deel (werkputten 30 tot 39) gekenmerkt door een grijze A2-horizont, gelegen tussen de A- en de B-horizont (Fig. 10). De oostelijke helft van deze zone is grondig verstoord. Deze verstoring lijkt verder te lopen naar het noordwesten toe (werkputten 44 en 45). In de meest noordwestelijke zone wordt de moederbodem gekenmerkt door grijsblauwe kleilagen (Fig. 11).

⁴ <http://dov.vlaanderen.be>

Fig. 10: WP37 PR1

Fig. 11: WP48 PR1

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

Wingene wordt voor het eerst vermeld in een document uit 847. Toen ontstonden feodale heerlijkheden. Op het einde van de 16de en in de 17de eeuw viel Wingene ten prooi aan verwoesting, brandstichting en ontvolking.⁵

Fig. 12: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in landbouwgebied. (Fig. 19). Ten noordwesten van het terrein is de dorpskern met de kerk duidelijk te zien. De Ruisledesteenweg, Tielsteenweg en Rokerstraat zijn goed te herkennen. Centraal op het terrein is

⁵ <http://www.wingene.be/gemeente/historiek/nl>

bebouwing zichtbaar. Het overige deel van het terrein is landbouwgebied. Op de Atlas der Buurtwegen uit circa 1841 kan gezien worden dat in de zone nog steeds bebouwing aanwezig is (Fig. 13). Het lijkt te gaan om bijgebouwen, die horen bij twee gebouwen ten noordwesten van het centrale deel van het onderzoeksgebied. Dit verklaart waarschijnlijk de verstoringen ter hoogte van werkputten 28 en 29 (zie bespreking sporen).

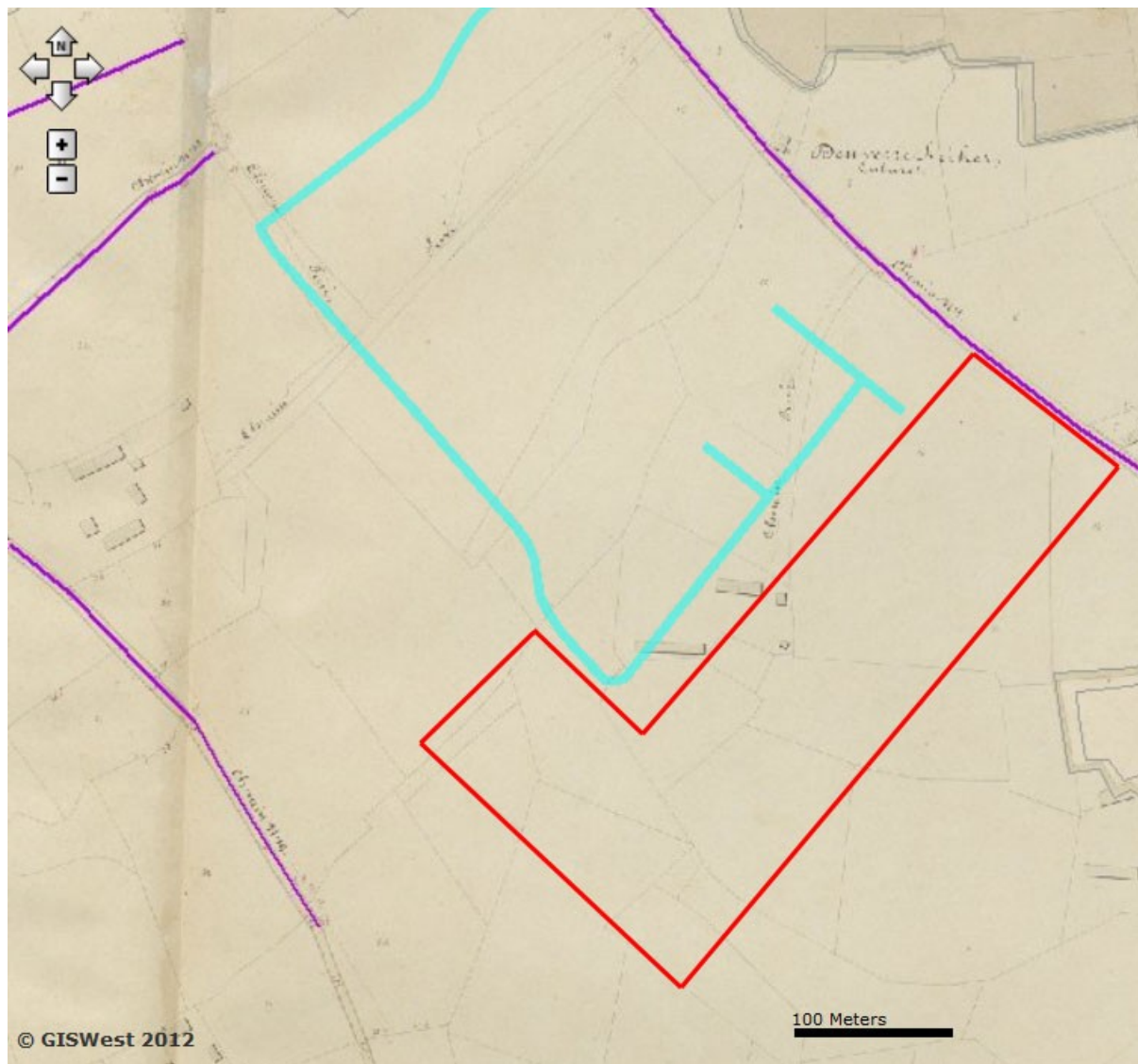

Fig. 13: Atlas der Buurtwegen (<http://www.giswest.be>): lichtblauw=Verrekijker, rood=onderzoeksgebied.

4.2.2 Archeologische voorkennis

Ten noorden van het projectgebied zijn volgens de Centrale Archeologische Inventaris (Fig. 19) enkele archeologische waarden aanwezig:

- CAI 160449: Sint-Amandsstraat. Het gaat om een vooronderzoek, dat uitgevoerd werd in mei 2012, door All-Archeo bvba.⁶ Centraal in het noorden van het terrein werden resten van een kringgreppel uit de metaaltijden aangetroffen, samen met een middeleeuwse greppel en een ongedateerde spijker. Tijdens het vervolgonderzoek werden een kringgreppel en twee, mogelijk drie spijkers geregistreerd. Centraal in het onderzoeksgebied is de kringgreppel, vermoedelijk deel uitmakend van een

⁶ Reyns/Dierckx/ Van Staey 2012

begravingsstructuur, gelegen. Vondstmateriaal ontbreekt, maar de interpretatie als begravingsstructuur, wijst op een datering in de metaaltijden. Afgaande op de typologie van de kringgreppel (een enkelvoudige kringgreppel met een buitendiameter van 16 m) kan deze structuur vermoedelijk in de midden-bronstijd worden gedateerd.⁷

- CAI 154843: Dorp-O. Circulaire structuur 071, grafheuvel van onbepaalde datering.⁸
- CAI 154844: Dorp-O. Circulaire structuur 072, grafheuvel van onbepaalde datering.⁹
- CAI 154846: Watermolen van Meerhout 2. Laat-middeleeuwse watermolen. Er werden een oud molenwiel en grondvesten van het oude molenhuis teruggevonden.¹⁰
- CAI 154847: Dorp-O. Circulaire structuur 571, grafheuvel van onbepaalde datering.¹¹
- CAI 156971: Sportpark, losse vondsten uit de steentijd, meer bepaald tien vuurstenen artefacten (twee trapezia als pijlbewapening, drie schrabbers en enkele afslagen) en enkele fragmenten natuursteen uit het mesolithicum. Verder nog fragmenten prehistorisch aardewerk uit het finaal-neolithicum, evenals sporen van perceelsindelingen of drainagegreppels uit de post-middeleeuwen.¹²

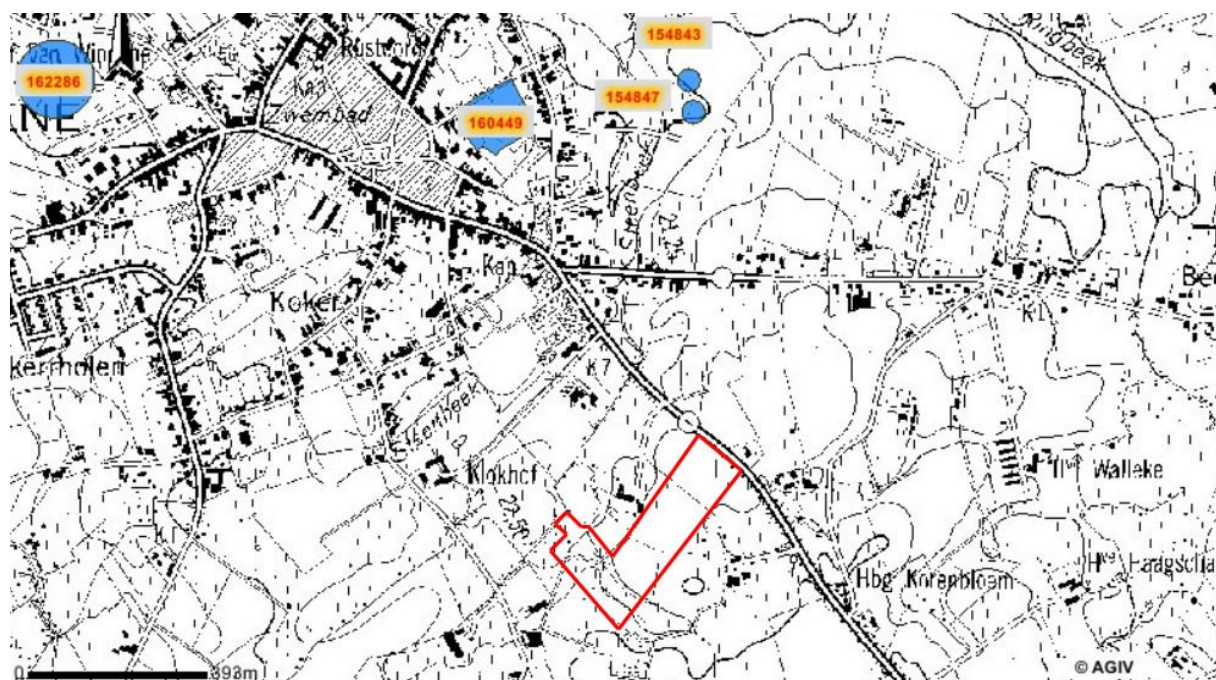

Fig. 14: Overzichtskartaal CAI

Samenvattend kan gesteld worden dat ten noorden van het terrein een aantal begravingsstructuren gelegen zijn, die in de metaaltijden gedateerd kunnen worden. Verder is in de omgeving ook vondstmateriaal uit de steentijd aangetroffen in de nabijheid van het onderzoeksterrein, evenals enkele resten uit de middeleeuwen en post-middeleeuwen. Bijgevolg vertoont het onderzoeksgebied een groot potentieel voor diverse resten, zowel begraving als bewoning, uit de aangehaalde periodes.

⁷ Van Staey *et al* 2013

⁸ Bourgeois *et al.* 1998

⁹ Bourgeois *et al.* 1998

¹⁰ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=154846>

¹¹ Bourgeois *et al.* 1998

¹² Laloo/Deconynck 2011

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsseuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

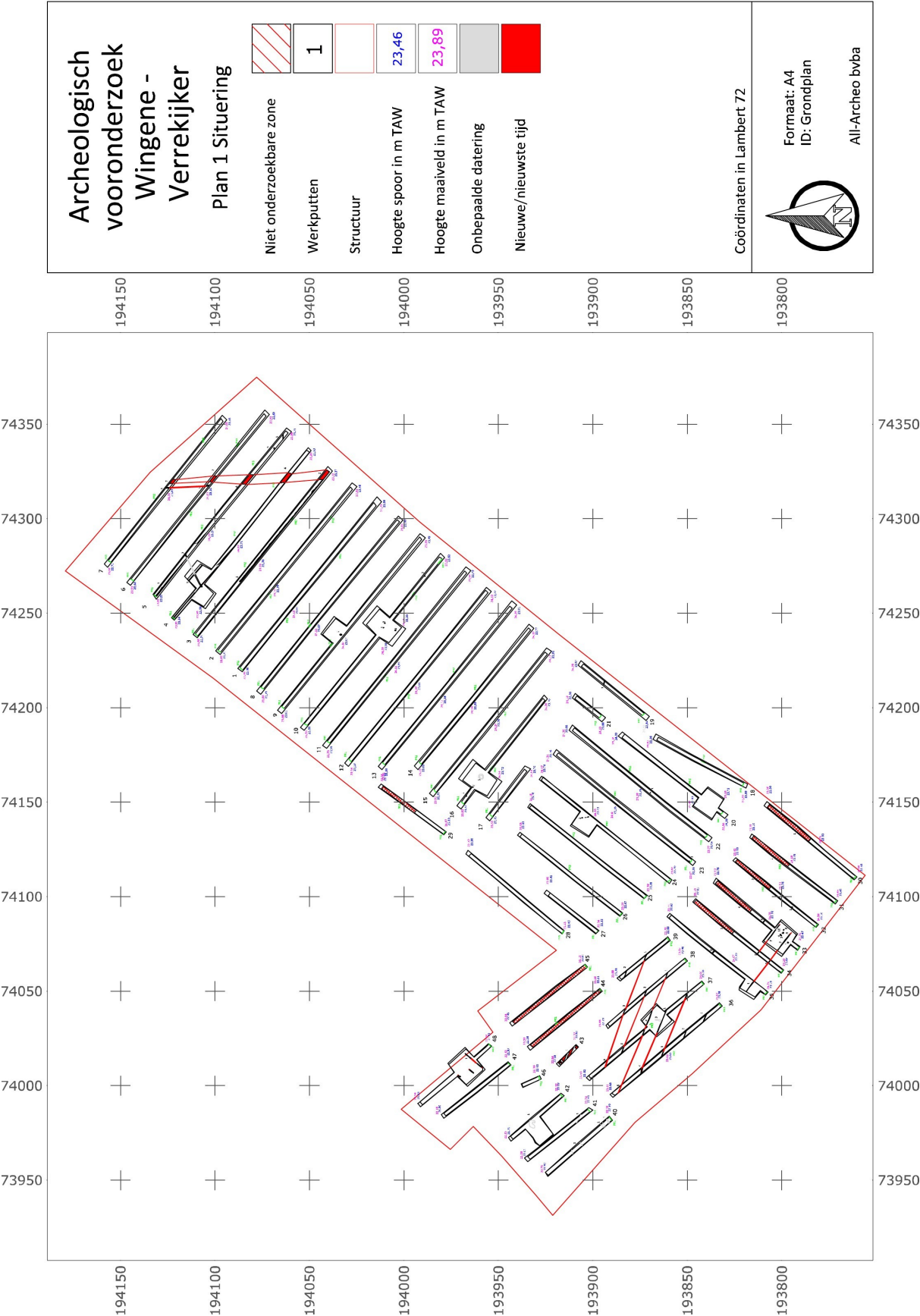
- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 1,8 m.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Gezien de slechte weersomstandigheden met veel sneeuwval en de natte eigenschappen van de bodem was er tijdens het onderzoek veel wateroverlast, waardoor er geen sporen konden worden gecoupeerd.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 6,9 ha (69312,11 m²). Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 69312 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 6931 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsseuven = 2,5 % of 1733 m²
- Onderzochte oppervlakte:
 - Aantal aangelegde werkputten: 48 = 9064 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters: 10 = 1836 m²

5.2 Bespreking sporen

In de noordoostelijke hoek van het terrein (Fig. 25) werden 17 proefsleuven en 4 kijkvensters gegraven. De aangetroffen sporen omvatten greppels, drainagegreppels en paalsporen. In de meest oostelijke hoek van het onderzoeksgebied kan een greppelstructuur worden gevolgd over verschillende werkputten (WP3S2, WP4S4, WP5S4, WP6S2, WP7S2)(Fig. 16). De greppel heeft een bruine gevlekte vulling en een breedte tussen 2,6 m en 6,6 m. Het gaat om een perceelsgreppel met een noord-zuid oriëntatie, die nog steeds zichtbaar is in het landschap.

Fig. 16: WP5 S2

Daarnaast werden nog twee greppels geregistreerd (WP4S2 en WP5S2, WP5S6) in deze zone. De eerste greppel heeft een lichte bruingrijze gevlekte vulling en kan over twee werkputten gevolgd worden (Fig. 17). De breedte bedraagt 0,5 m. De tweede greppel heeft een bruine gevlekte vulling en is 25 cm breed (Fig. 18). Beide greppels hebben een noordoost-zuidwest oriëntatie.

Fig. 17: WP5 S4

Fig. 18: WP5 S6

In het noordoostelijke deel werden verschillende drainagegreppels aangetroffen (WP3S1, WP4S1, WP4S5, WP5S1) (Fig. 31). Deze liepen voornamelijk parallel aan de proefsleuven en zijn recent van aard. Eén drainagegreppel liep haaks op de andere (WP6S1, WP7S1).

Ter hoogte van werkputten 9 en 10 werden enkele paalsporen aangetroffen (WP9S1, WP10S1, WP10S2, WP10S3, WP10S4). Deze hebben een bruingrijze tot bruinzwarte gevlekte vulling en hebben een ovale vorm (Fig. 22). De doorsnede varieert van 20 cm tot 75 cm. WP9S1 (Fig. 21) leverde drie fragmenten handgevormd aardewerk op (V001, Fig. 20). Er kon geen structuur worden onderscheiden.

Fig. 19: WP4 S1

Fig. 20: V001

Fig. 21: WP9 S1

Fig. 22: WP10 S2

Het centrale deel van het onderzoeksterrein (Fig. 25) werd door middel van 12 proefsleuven (WP18 tot en met WP29) en twee kijkvensters onderzocht. De sporen omvatten een versterking, een greppel en enkele paalsporen. De versterking bevindt zich ter hoogte van werkput 29 en bestaat uit een donkergrijze laag met veel baksteen (Fig. 23).

Fig. 23: WP29S1

Fig. 24: WP22S1

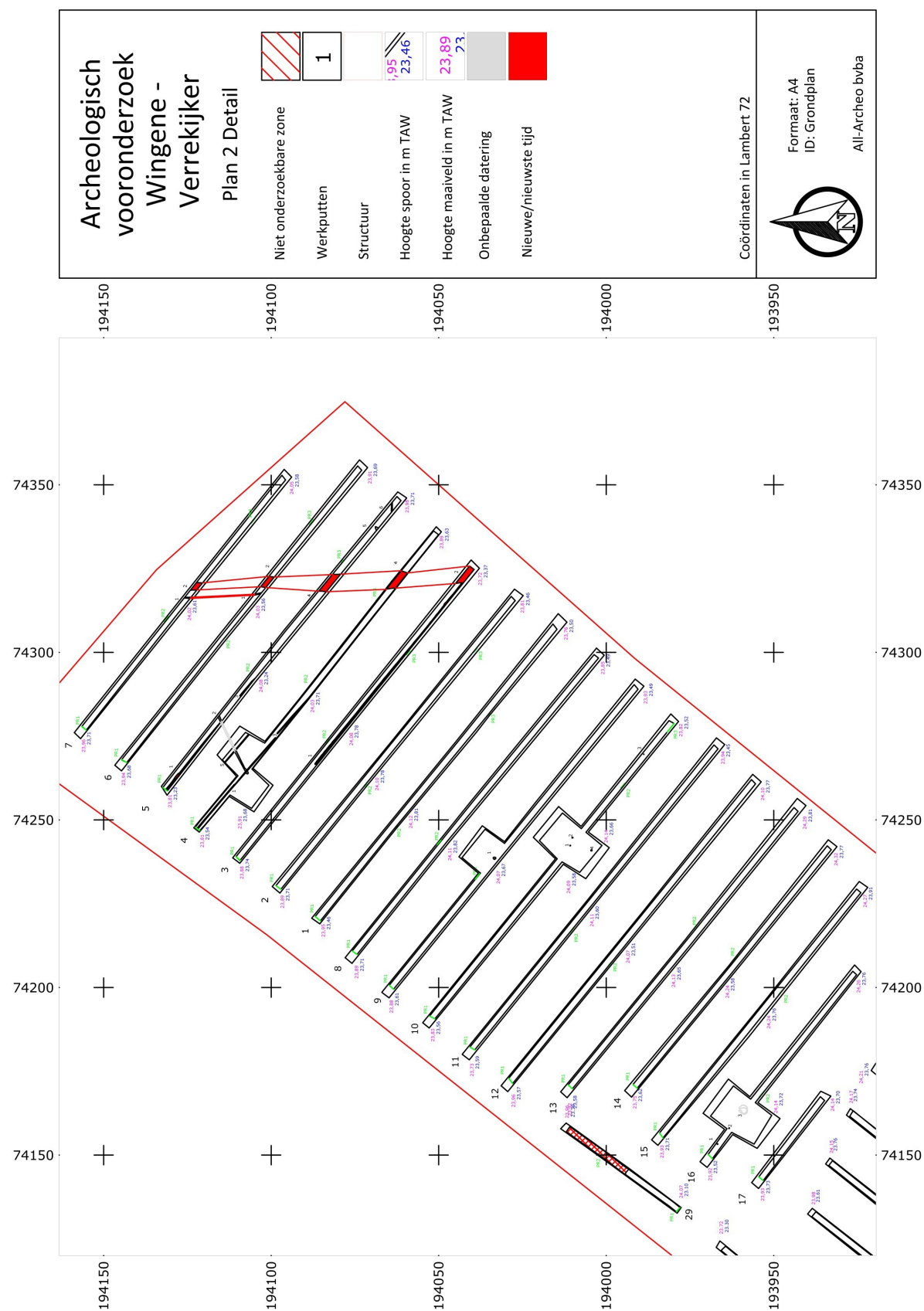

Fig. 25: Detail noordoosten

De paalsporen bevinden zich in de zuidelijke helft van werkputten 22, 23 en 24. Het eerste paalspoor (WP22S1) is vierkant van vorm en heeft een donkerbruine gevlekte vulling (Fig. 24).

Het lijkt een recent paalspoor, met een grootte van circa 20 cm. De andere drie paalsporen (WP23S1, WP24S1, WP24S2) hebben een grijze gevlekte vulling en een ovale vorm (Fig. 26). Hun diameter bedraagt circa 40 cm. Een kijkvenster leverde geen extra sporen op en er werd ook geen vondstenmateriaal aangetroffen in de sporen. Ter hoogte van werkput 19 werd een greppel met een lichtgrijze vulling en een oost-west oriëntatie geregistreerd (WP19S1). De greppel heeft een breedte van circa 25 cm (Fig. 27). Deze greppel kwam niet voor in de andere sleuven en leverde ook geen vondstenmateriaal. Mogelijk gaat het hier om een ploegspoor.

Fig. 26: WP24S1

Fig. 27: WP19S1

In het meest zuidelijke deel (Fig. 30) leverden werkputten 30 tot en met 35 samen met twee kijkvensters voornamelijk drainagegreppels en verstoringen op (Fig. 31, Fig. 28). Ter hoogte van werkputten 32 en 33 werden enkele paalsporen aangetroffen (Fig. 32). Het zijn ronde tot onregelmatige, sporen met een lichtgrijze gevlekte vulling en met een gemiddelde diameter van 40 cm. Er kon geen structuur worden onderscheiden en er werd ook geen vondstenmateriaal aangetroffen in of rondom de sporen.

In het westelijke deel van het onderzoeksgebied (Fig. 33) leverden werkputten 36 tot en met 48 en drie kijkvensters geen verdere relevante informatie op. Er werden enkel drainagegreppels (Fig. 29) en verstoringen aangetroffen (Fig. 35). De verstoringen bevatten aardewerk dat te dateren is in de nieuwste tijd, glazen flessen en dierlijk botmateriaal. In het kijkvenster ter hoogte van werkput 48 werden enkele ploegsporen geregistreerd van recente aard (Fig. 34).

Fig. 28: WP33S7

Fig. 29: WP36S5

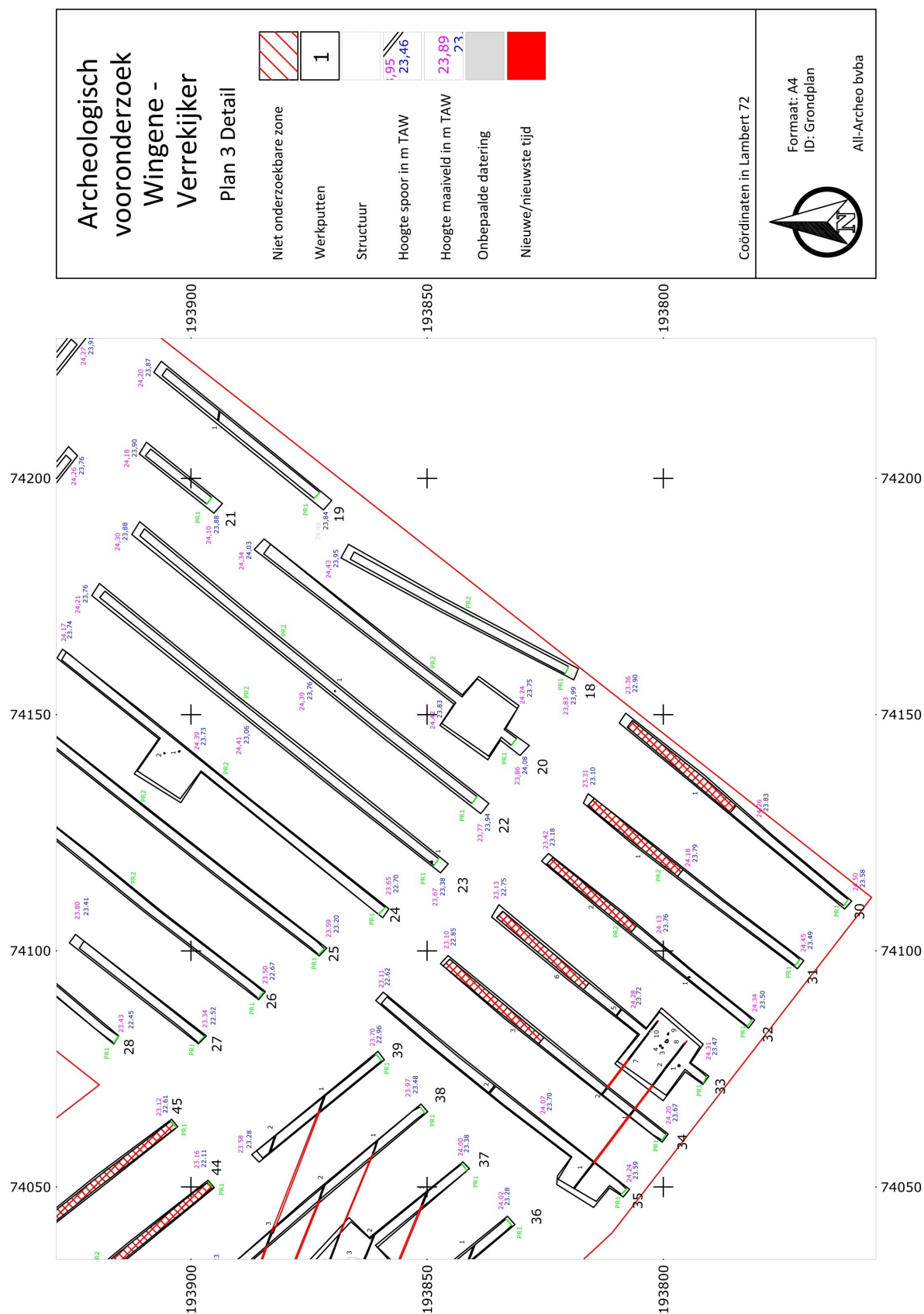

Fig. 30: Detail centrale en zuidelijke deel

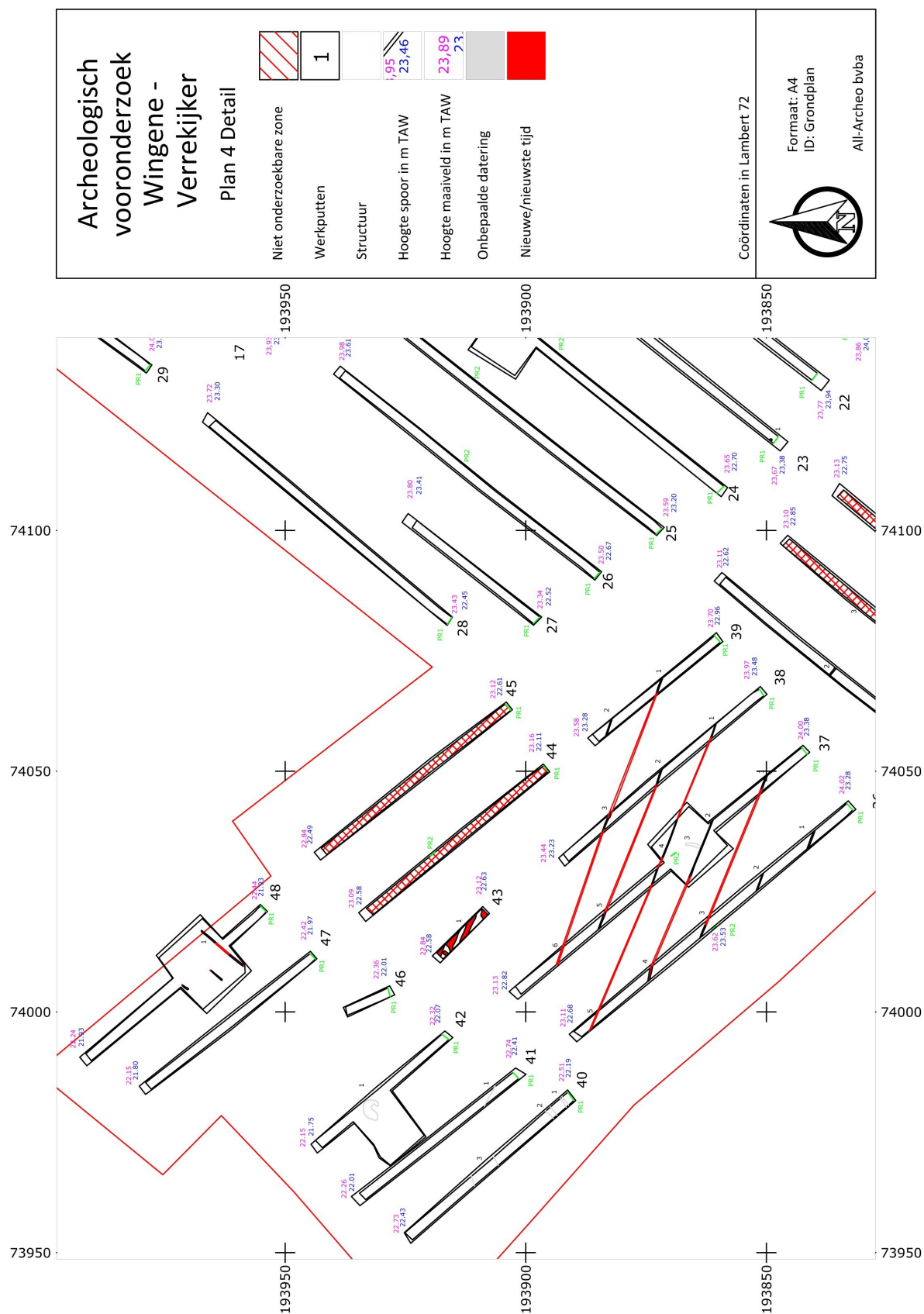

Fig. 33: Detail westelijke deel

Fig. 34: WP48

Fig. 35: WP43

5.3 Afgebakende sites

Op basis van de resultaten van het terreinonderzoek werd geen site afgebakend. De aangetroffen sporen lijken in hoofdzaak te dateren in de nieuwe en nieuwste tijd en omvatten in voornamelijk drainagegreppels en verstoringen. WP9S1 leverde drie fragmenten handgevormd aardewerk op (V001), maar er kon geen structuur worden onderscheiden.

6 Waardering

De aangetroffen sporen dateren grotendeels in de nieuwe en nieuwste tijd en omvatten greppels, paalsporen, drainagegreppels en verstoringen.

Beleving

Belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De onderzochte bodemprofielen tonen een goede bewaringstoestand van het bodemarchief aan. Daarop wijzen onder meer de aanwezigheid van een B-horizont en een oudere teelaarde (A2-horizont) in bepaalde delen van het onderzoeksgebied. Buiten enkele verstoringen werden geen grote bodemversturende activiteiten uit het verleden geregistreerd die het aanwezige bodemarchief aangetast hebben.

Inhoudelijke kwaliteit

De aangetroffen greppelstructuren lijken van inhoudelijke kwaliteit eerder beperkt op archeologisch vlak. Ook de aanwezigheid van de overige sporen heeft slechts een beperkte inhoudelijke kwaliteit.

Het archeologisch onderzoek van het terrein heeft echter wel een inhoudelijke kwaliteit in de zin dat het informatie bijdraagt aan de landschapsarcheologie, en verder ook aan een holistische 'culturele biografie' van het landschap. Dit is interessant om de aard, verspreiding en 'kwaliteit' van het archeologisch erfgoed te kunnen inschatten.¹³

13 http://www.onderzoeksbalans.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terreinevaluatie/inleiding

7 Analyse van de geplande situatie: effecten

Door middel van een analyse van de geplande situatie wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate de effecten, zijnde de geplande ingreep in de bodem, de aanwezige archeologische waarden zal beïnvloeden. Dit maakt mogelijk om voor de verschillende effecten, adviezen op te stellen.

Fysieke aantasting van archeologische waarden

De geplande werkzaamheden noodzaken een aantal bodemingrepen die tot op zekere diepte het bodemarchief volledig zullen vergraven.

Aantasting ensemblewaarde van archeologische waarden

De ensemblewaarde van de archeologische waarden is beperkt bewaard. De geplande bodemingreep zal de ensemblewaarde wel verder aantasten.

Degradatie van archeologische waarden

Ter hoogte van werkput 29, in het zuiden en in het zuidwesten van het terrein werden grote bodemversturende activiteiten uit het verleden geregistreerd die het aanwezige bodemarchief aangetast hebben. De geplande bodemversturende activiteiten zullen de degradatie van de aanwezige archeologische waarden veroorzaken.

Deformatie van archeologische waarden

Als gevolg van de druk uitgeoefend door de in te planten gebouwen, zal ook een deel van de onderliggende bodem die niet onmiddellijk fysiek aangetast is, gecompacteerd worden. Ook de zware werfmachines zullen de bodem enigszins verstoren in de zones die niet onmiddellijk fysiek worden aangetast.

8 Aanbevelingen

8.1 Adviezen

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische sporen, structuren en site en een analyse van het geplande grondverzet, worden voor het onderzoeksgebied de volgende opties overwogen:

Door middel van het uitgevoerde vooronderzoek werden de verschillende archeologische waarden in voldoende mate in kaart gebracht en geïnterpreteerd. Verder archeologisch onderzoek hiervan lijkt dan ook weinig zinvol. Bijgevolg wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd.

9 Bibliografie

9.1 Publicaties

Bourgeois, J./M. Meganck/J. Semey, 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, *Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks* 5, Gent, 97-98.

Bouwen door de eeuwen heen 2002, 16n5, 218-219

Laloo, P/J. Deconynck, 2011: *Wingene - Rozendalestraat (Sportpark). Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek - 25 tot 31 januari 2011*, onuitgegeven rapport GATE, Autonoom Gemeentebedrijf Wingene.

Reyns N./L. Dierckx/A. Van Staey, 2012: Archeologische vooronderzoek Wingene – Sint-Amandsstraat, *Rapporten All-Archeo voba* 092, Bornem.

Van Staey A./J. Bruggeman/ M. Van Celst, 2013: Archeologische opgraving Wingene – Sint-Amandsstraat, *Rapporten All-Archeo voba* 131, Bornem.

9.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2013)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2013)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

<http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=154846> (2013)

Databank ondergrond Vlaanderen (2013)
<http://dov.vlaanderen.be>

GIS Oost-Vlaanderen, Geografisch informatiesysteem – Provincie Oost-Vlaanderen (2013)
<http://www.gisoost.be/atlasbw/>

Nationaal geografisch instituut (2013)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2013)
Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

10 Bijlagen

10.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel

10.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

10.3 Archeologische periodes

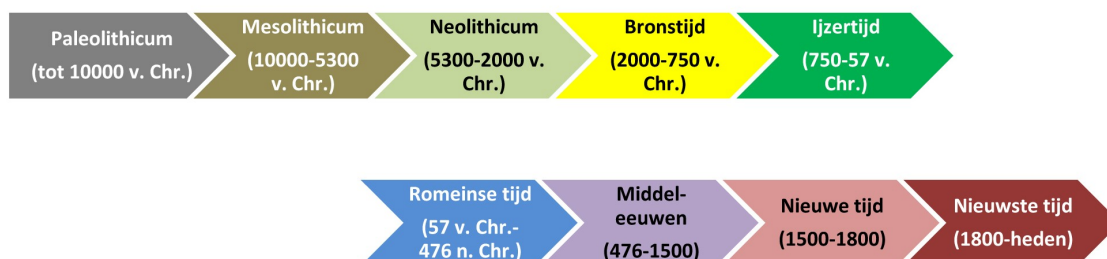
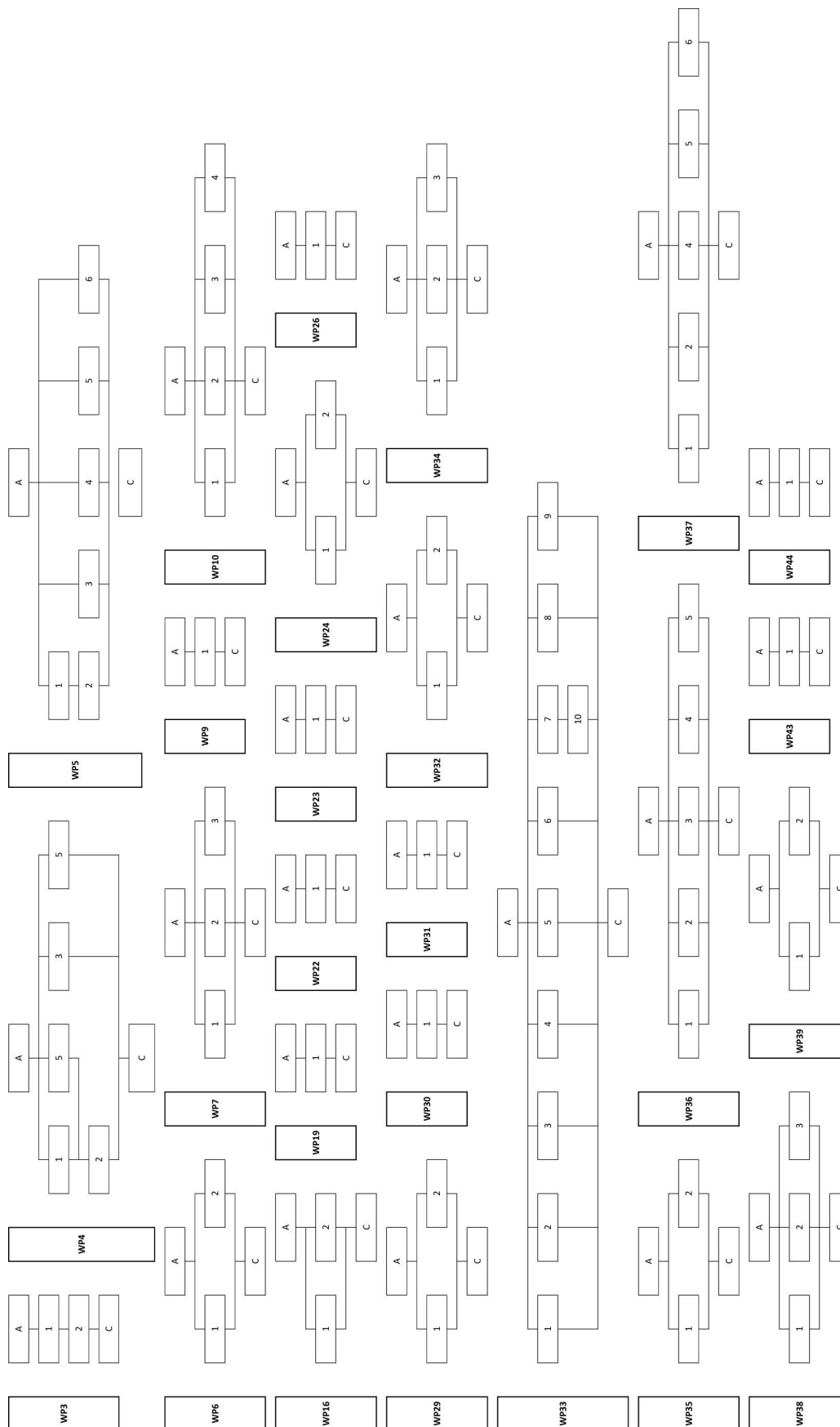

Fig. 36: Archeologische periodes

10.4 Harrismatrix

10.5 Sporenlijst

Datum	Werkput	Vlak	Spoor	Donker/ licht	Kleur	Bijkleur	Homogen/ heterogen	Compaciteit	Sansenstell ing	Vorm	Aflijning	Baksteen	Houtskool	Ijzeror	Keien	Leisteen	Mortel	Schelp	Andere	Opmerkingen	Interpretatie	
11/03/2013	3	1	1	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										drainagegreppel	
11/03/2013	3	1	2		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										greppel	
11/03/2013	4	1	1	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										drainagegreppel	
11/03/2013	4	1	2	licht	grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	onduidelijk									endigt in kijvenster	greppel	
11/03/2013	4	1	3	licht	grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	onduidelijk										endigt in kijvenster	greppel
11/03/2013	4	1	4		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										aardewerken bus zich	drainagegreppel
11/03/2013	4	1	5		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										aardewerken bus zich	drainagegreppel
11/03/2013	5	1	1	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	onduidelijk										drainagegreppel	greppel
11/03/2013	5	1	2	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
11/03/2013	5	1	3		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
11/03/2013	5	1	4		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
11/03/2013	5	1	5		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
11/03/2013	5	1	6		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
11/03/2013	6	1	1		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
13/03/2013	6	1	1		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										drainagegreppel	greppel
13/03/2013	7	1	1		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										greppel/verstoring?	drainagegreppel
13/03/2013	7	1	2		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										greppel/verstoring?	drainagegreppel
13/03/2013	7	1	3		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										greppel	greppel
13/03/2013	9	1	1		bruin	grijs	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										kul/natuurlijk	paalspoor
14/03/2013	10	1	1	donker	bruin	zwart	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										recent	paalspoor
14/03/2013	10	1	2	donker	grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										bruine kern recent	paalspoor
14/03/2013	10	1	3		grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										paalspoor met kern	paalspoor
14/03/2013	10	1	4		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor
15/03/2013	16	1	1	1	grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	ron	dudelijk										paalspoor	paalspoor
15/03/2013	16	1	2		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										bleek in kijvenster geen kingd?	greppel?
15/03/2013	16	1	3		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel?
15/03/2013	16	1	4		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel
15/03/2013	19	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	recthoek	dudelijk										paalspoor	paalspoor
15/03/2013	22	1	1	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	verkant	dudelijk										verbrande leem?	paalspoor/kul
16/03/2013	24	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										verbrande leem?	paalspoor/kul
16/03/2013	24	1	2		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
16/03/2013	26	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
16/03/2013	26	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
16/03/2013	29	1	1	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
16/03/2013	29	1	2	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
19/03/2013	30	1	1	donker	grijs	zwart	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
19/03/2013	31	1	1	donker	grijs	zwart	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
19/03/2013	32	1	1	donker	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/kul	paalspoor/kul
19/03/2013	32	1	2	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	1	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	2	licht	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	3	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	4	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	5	licht	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	6	licht	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	7	licht	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	8	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
19/03/2013	33	1	9	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	recthoek	dudelijk										paalspoor met kern	paalspoor
20/03/2013	33	1	10	licht	grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	ovaal	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	33	1	1		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	34	1	1		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	34	1	2		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	onregelmatig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	34	1	3	donker	grijs	zwart	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	35	1	1		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	35	1	2		grijs	blauw	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	36	1	1	1	bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	36	1	2		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	36	1	3		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	36	1	4		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	36	1	5		bruin	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	37	1	1		bruin	oranje	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	37	1	2		bruin	oranje	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	37	1	3		grijs	geel	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	37	1	4		bruin	oranje	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	37	1	5		bruin	oranje	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	37	1	6		bruin	oranje	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	38	1	1	1	grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	38	1	2		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	38	1	3		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	38	1	4		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	39	1	1	1	grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	39	1	2		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	40	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	40	1	2		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	40	1	3		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	41	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	42	1	1		grijs	bruin	gevoelt	zeer	vast	langwerpig	dudelijk										paalspoor/natuurlijk	greppel/drainage
20/03/2013	43	1	1	donker	zwart																	

10.6 Vondstenlijst

Datum	Vondstnr.	Locatie			Inzamelin gswijze	Aardewerk			Totaal aantal fragm.
		Werk put	Spoor	Kadastraal perceel		Vaat werk	Bouwmat eriaal	Andere	
13/03/2013	V001	9	1		vlak	3			3
20/03/2013	V002	43	1		vlak	3			3
Totaal						6	0	0	6
Totaal per hoofdcategorie								6	6

10.7 Plannen en tekeningen

Plan 1: Situering

Plan 2: Detail

Plan 3: Detail

Plan 4: Detail

Tekening 1: Profieltekeningen

Tekening 2: Profieltekeningen

Tekening 3: Profieltekeningen

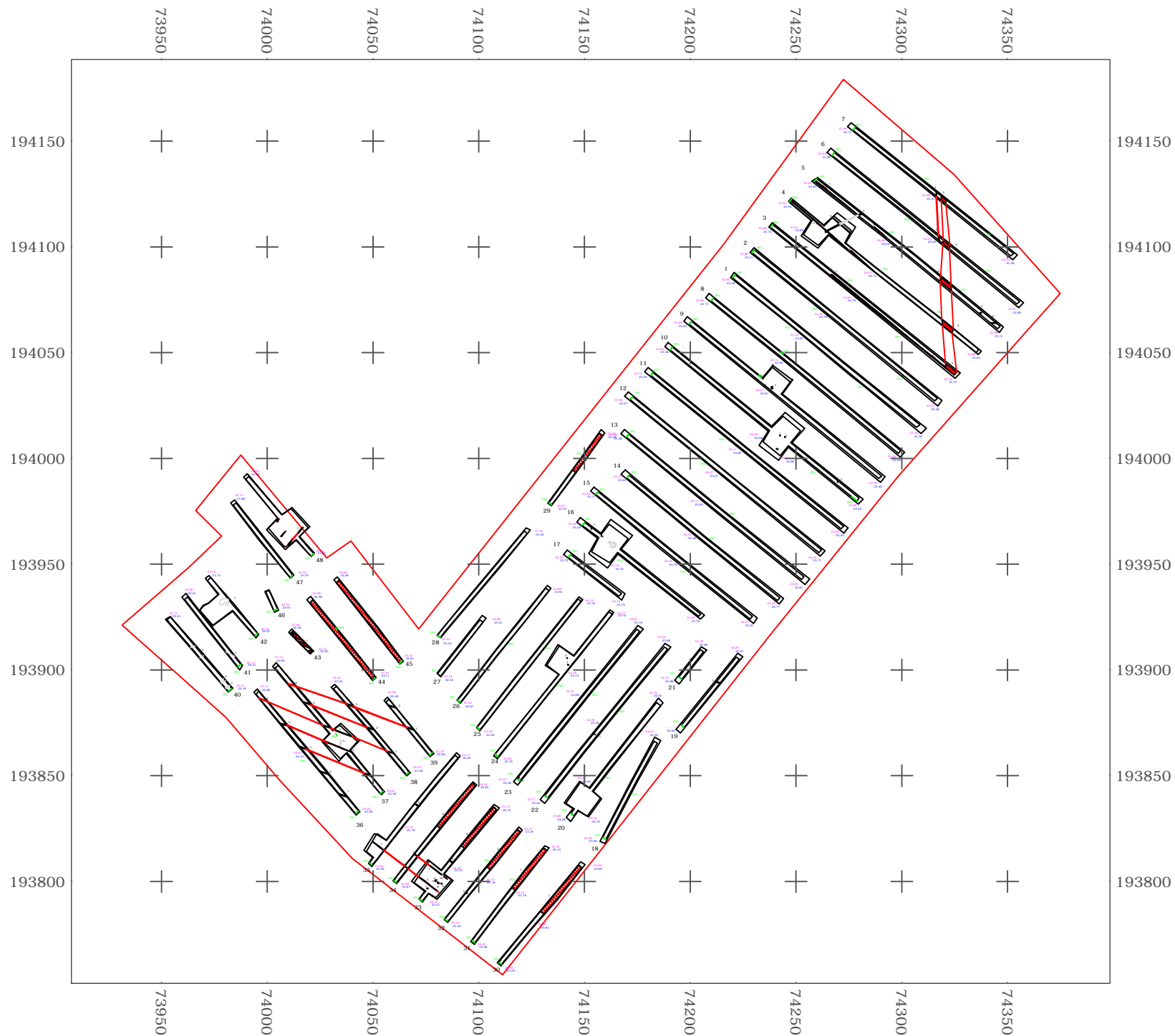
Tekening 4: Profieltekeningen

Tekening 5: Profieltekeningen

Tekening 6: Profieltekeningen

10.8 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

Archeologisch vooronderzoek Wingene - Verrekijker

Plan 1 Situering

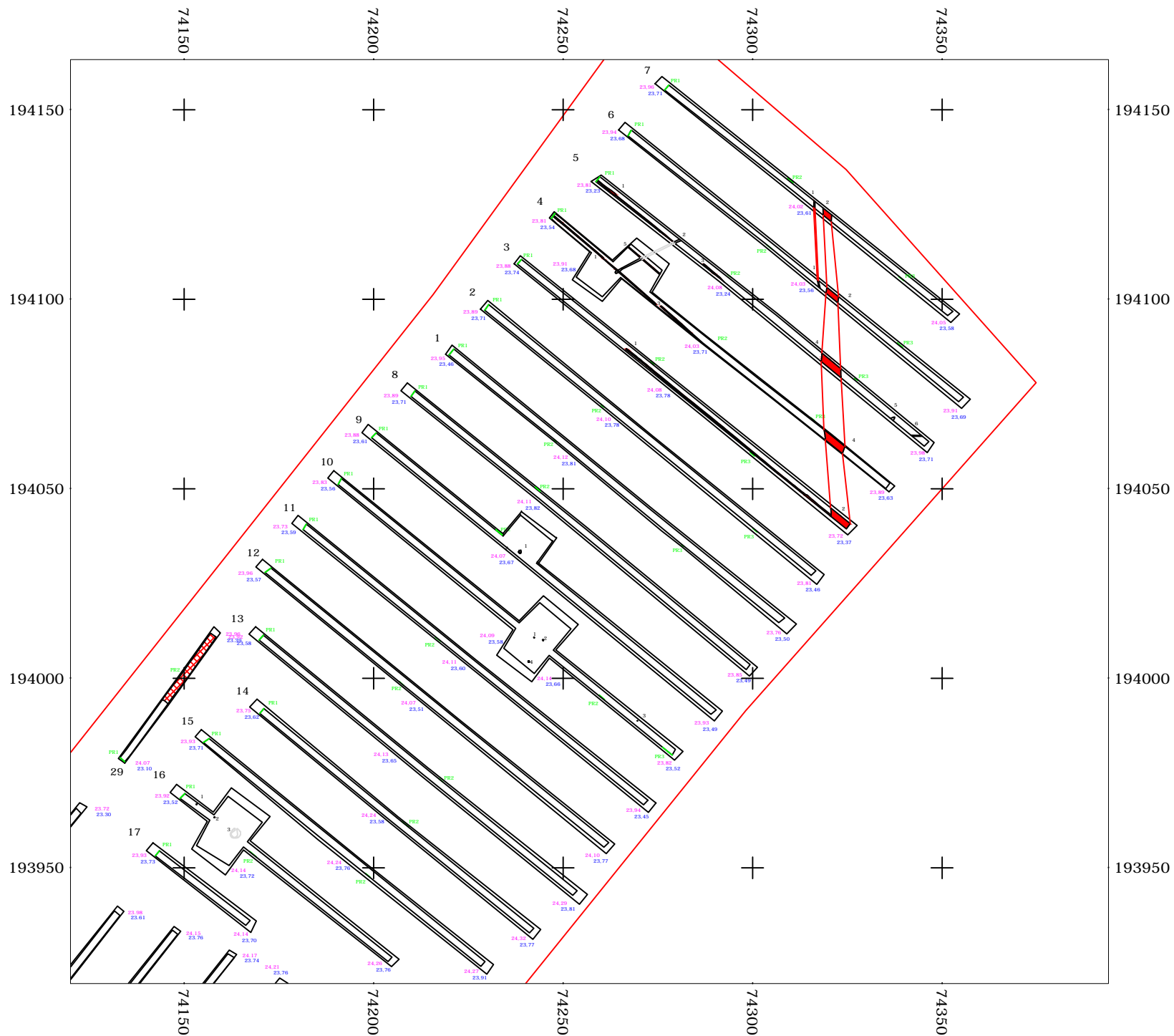
Niet onderzoekbare zone	
Werkputten	
Structuur	
Hoogte spoor in m TAW	
Hoogte maaiveld in m TAW	
Onbepaalde datering	
Nieuwe/nieuwste tijd	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Wingene - Verrekijker

Plan 2 Detail

Niet onderzoekbare zone

Werkputten

1

Structuur

Hoogte spoor in m TAW

,95
23,46

Hoogte maaiveld in m TAW

23,89
23

Onbepaalde datering

Nieuwe/nieuwste tijd

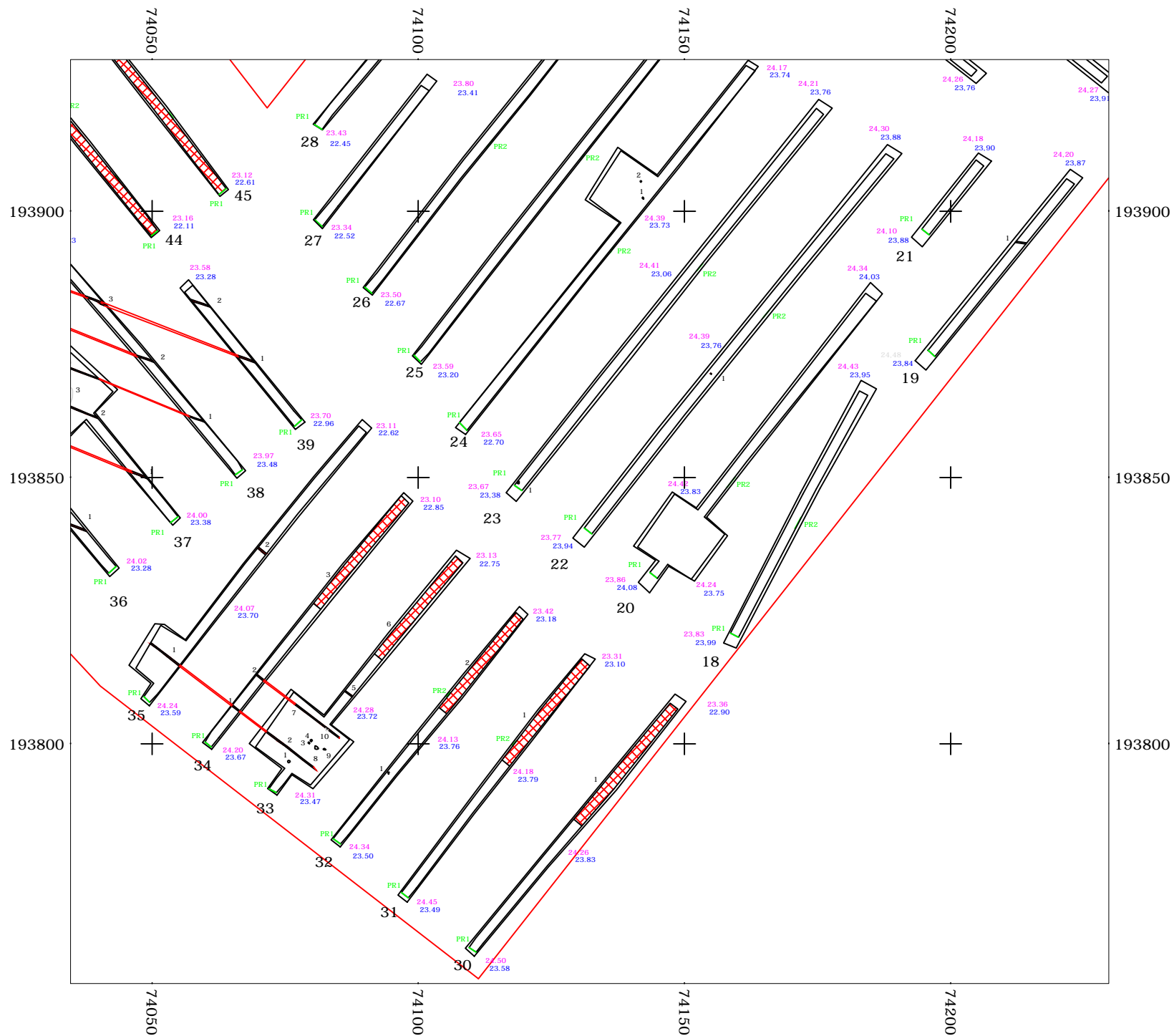

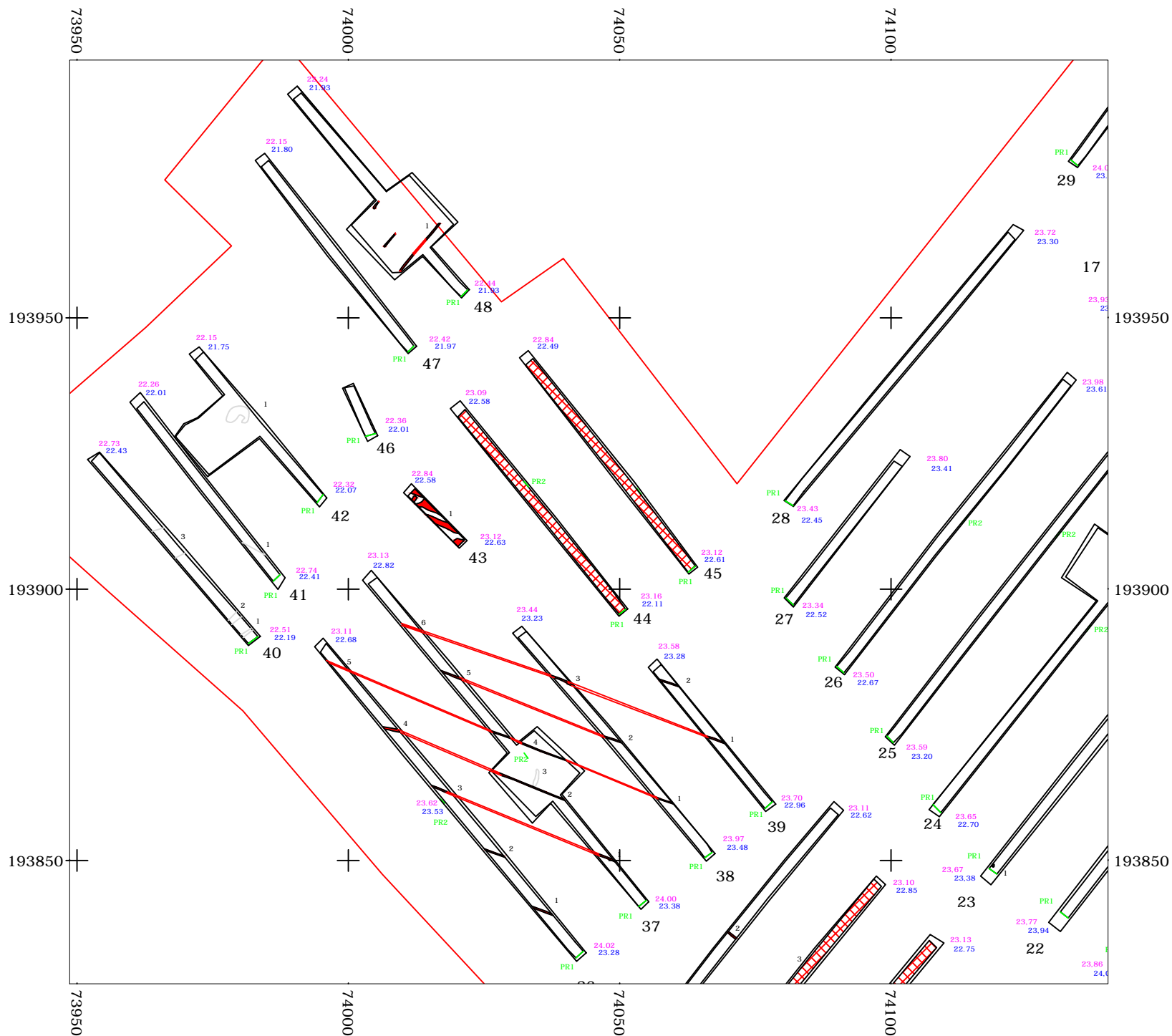
Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Wingene - Verrekijker

Plan 4 Detail

Niet onderzoekbare zone

Werkputten

1

Structuur

Hoogte spoor in m TAW

,95
23,46

Hoogte maaiveld in m TAW

23,89
23

Onbepaalde datering

Nieuwe/nieuwste tijd

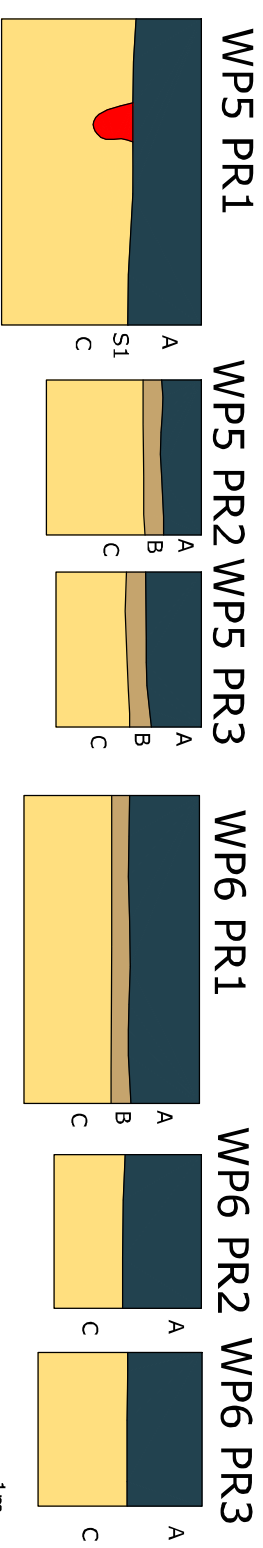
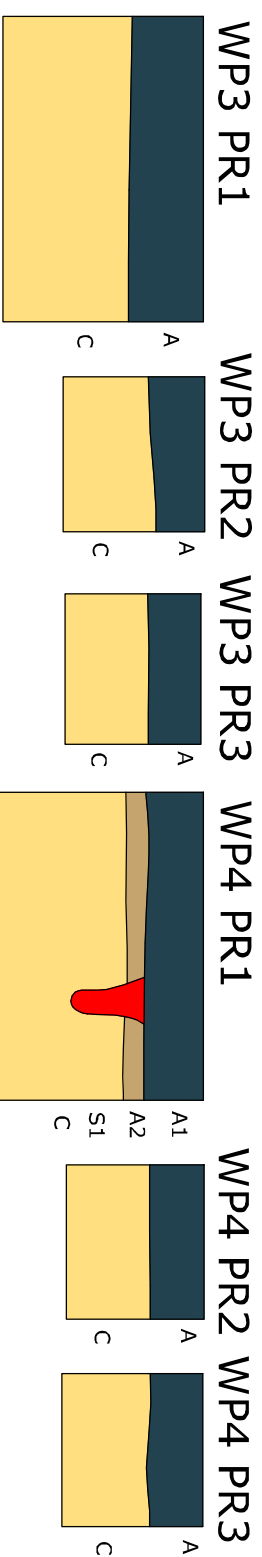
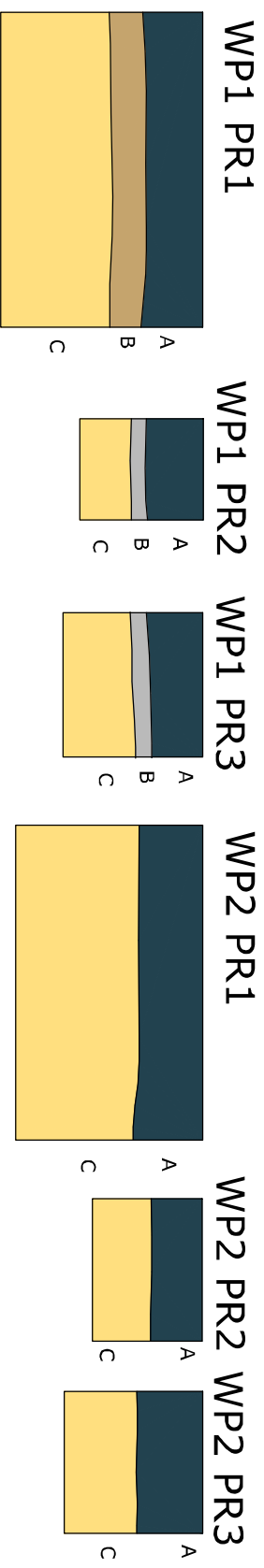

Coördinaten in Lambert 72

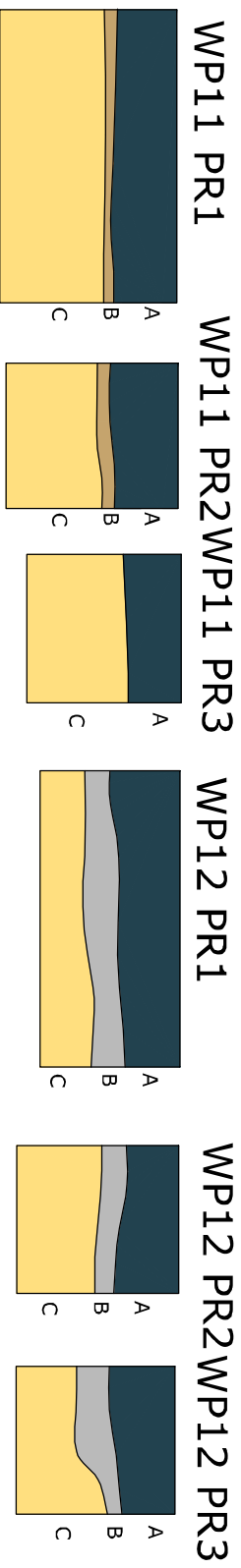
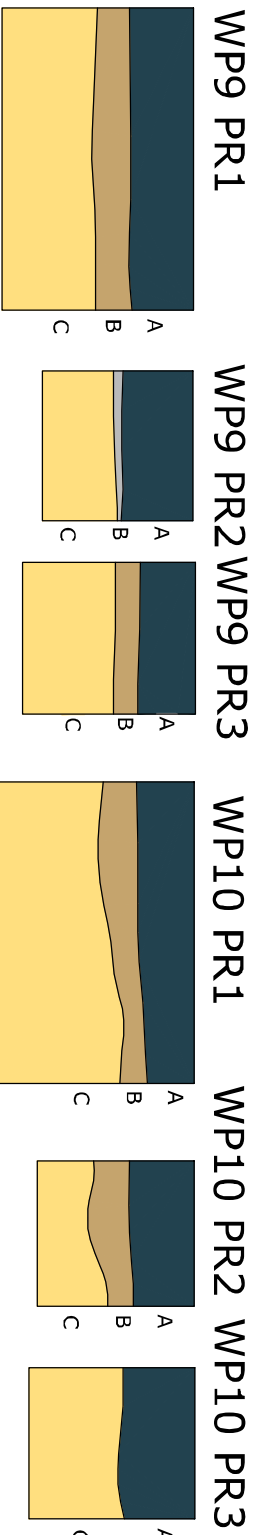
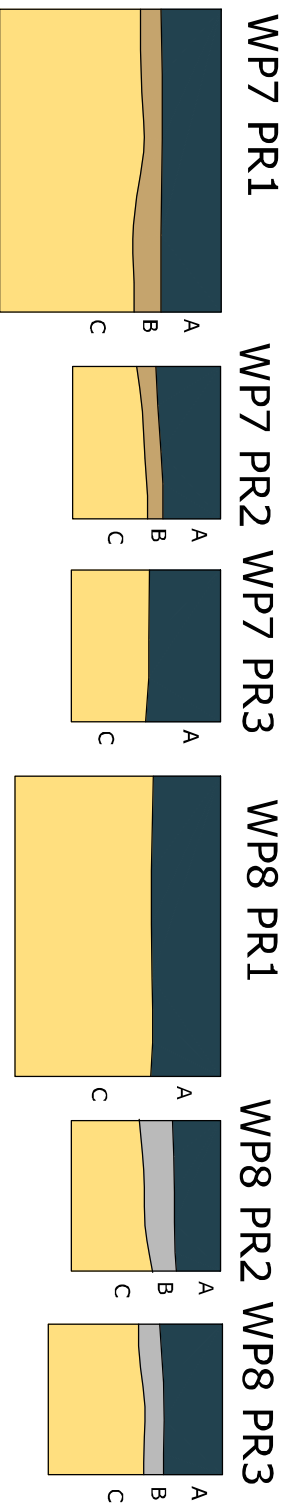

Formaat: A4
ID: Grondplan

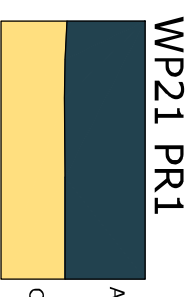
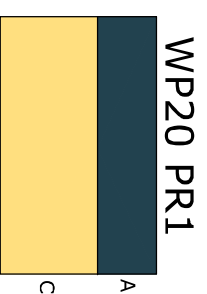
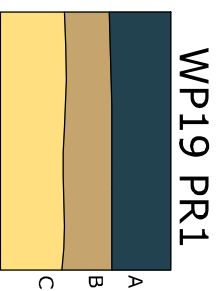
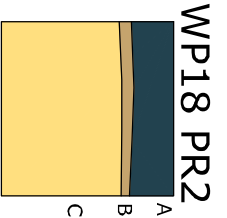
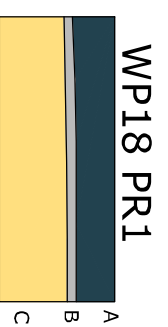
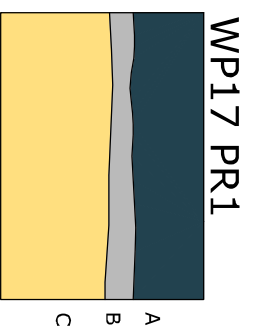
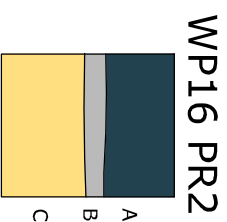
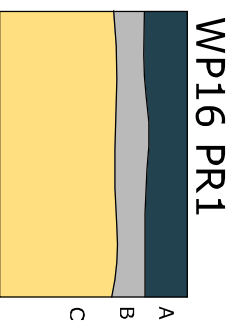
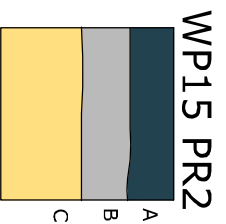
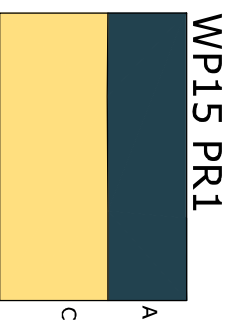
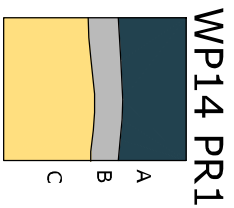
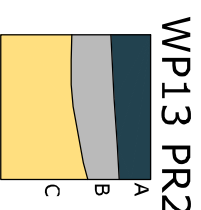
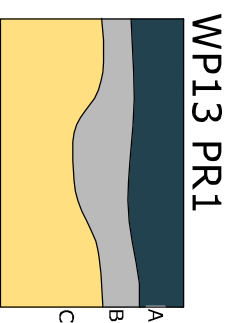
All-Archeo bvba

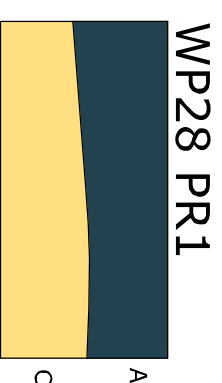
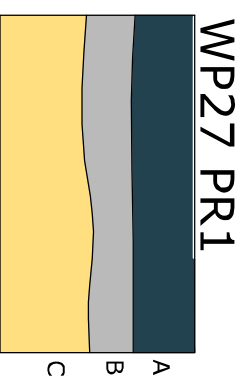
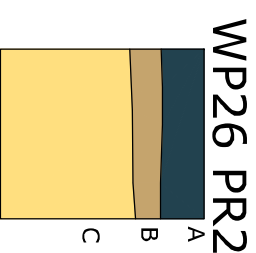
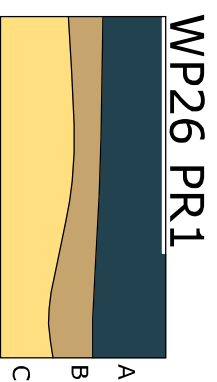
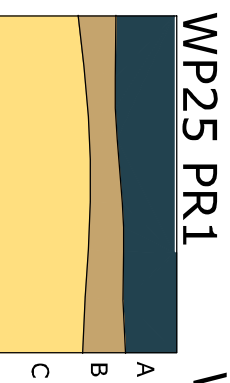
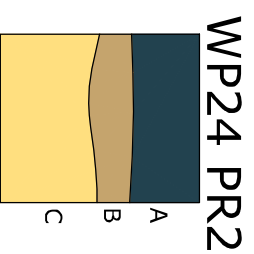
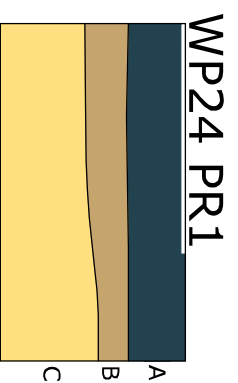
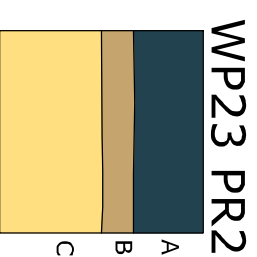
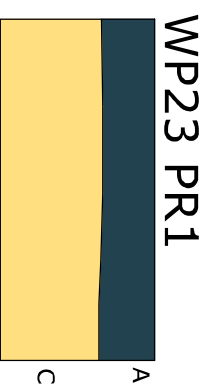
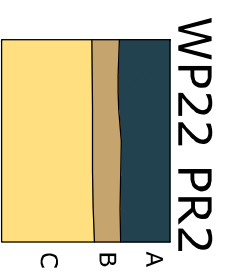
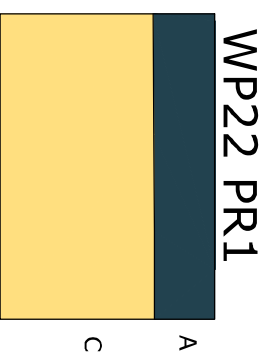
1m

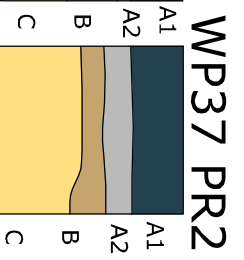
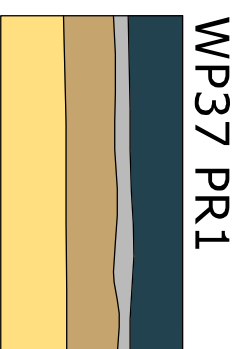
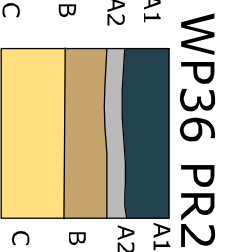
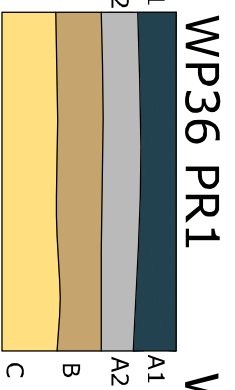
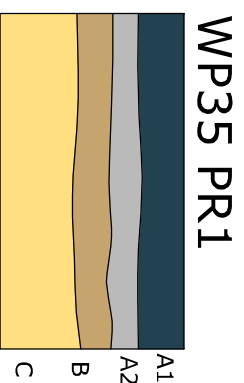
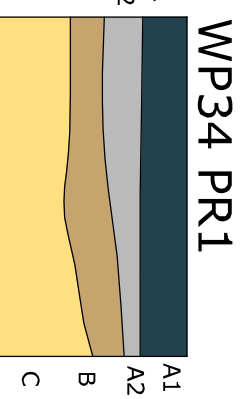
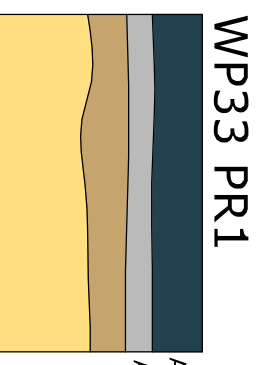
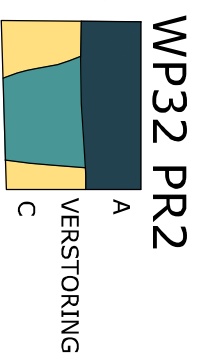
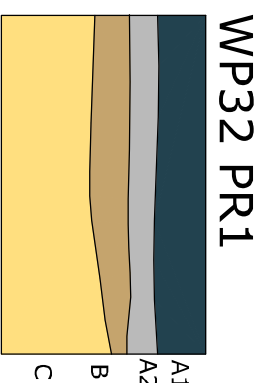
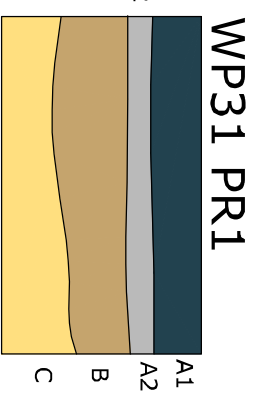
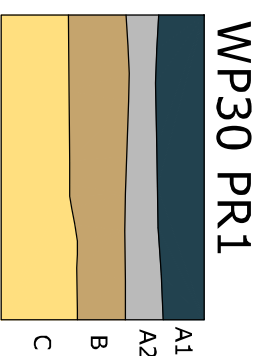
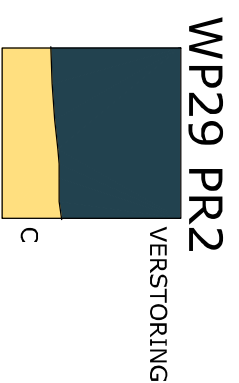
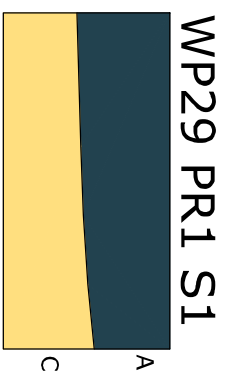
1m

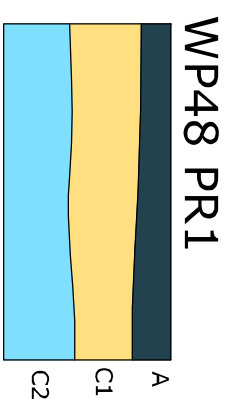
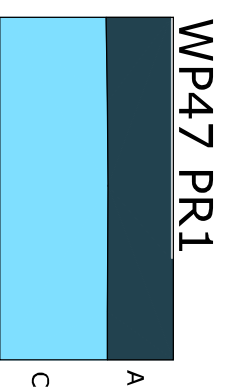
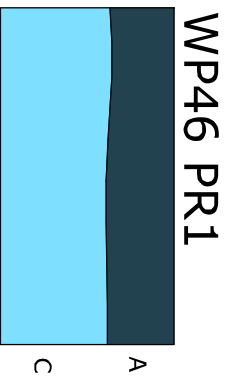
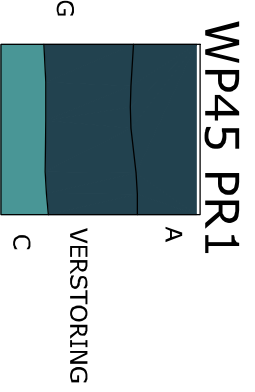
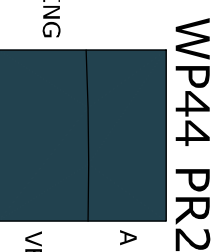
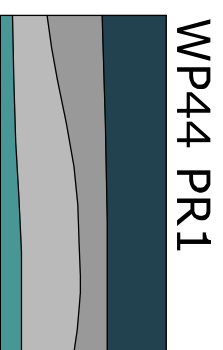
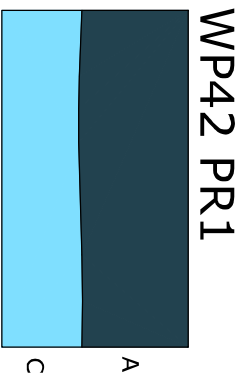
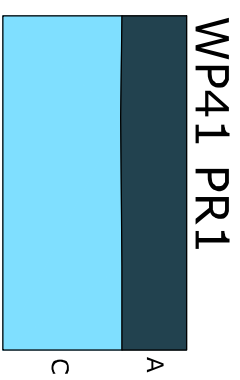
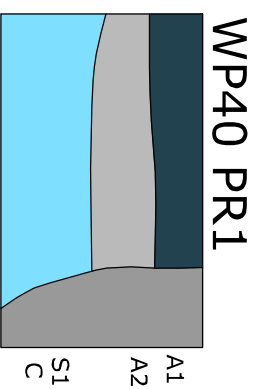
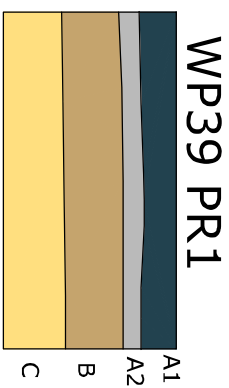
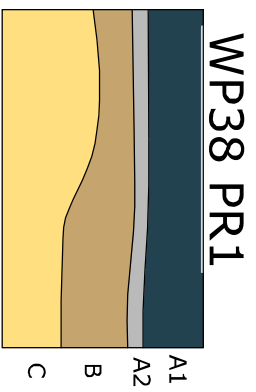
1m

1m

1m

1m